

A Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság dr. Bencző Ákos ügyvéd által képviselt **felperesnek** dr. Józsa Zsolt ügyvéd által képviselt **alperes** ellen **kártérítés megfizetése** iránt a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság előtt 10.P.21.164/2008. szám alatt indult és másodfokon a Debreceni Ítéltábla Pf.II.20.447/2009/5. számú ítéletével befejezett perében az említett jogerős ítélet az alperes által benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán a 2011. február 15-én megtartott tárgyaláson meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság a Debreceni Ítéltábla Pf.II.20.447/2009/5. számú ítéletét hatályon kívül helyezi, a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság 10.P.21.164/2008/10. számú ítéletét részben megváltoztatja; az alperest terhelő marasztalás tőkeösszegét 3.000.000 (Hárommillió) Ft-ra, a le nem rótt kereseti illetékből az alperest terhelő összeget 180.000 (Egyszáznolcvanezer) Ft-ra leszállítja.

Mellőzi az alperes elsőfokú perköltségeiben való marasztalását a felperes javára.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 300.000 (Háromszázezer) Ft együttes másodfokú és felülvizsgálati részperköltséget.

Ez ellen az ítélet ellen jogorvoslatnak nincs helye.

I n d o k o l á s :

J. A. Z-né egyéni vállalkozóként, tartós megbízási jogviszony alapján végzett az alperesnél kereskedelmi-ügynöki tevékenységet és 2007-ben már az F. személyi bankár elnevezésű, nyolc szintből álló hálózat VI. szintjén dolgozott, közvetlenül a debreceni szervezeti egység vezetőjének alárendeltjeként, üzleti igazgatói besorolásban.

Az alperesnél dolgozott J. A. Z-né alkalmazottjaként V. Sz. és felesége is, a felperes az ő közvetítésükkel kereste fel J. A. Z-nét az alperes irodájában 2007. október 4-én. Ez alkalommal a felperes 6 millió Ft-ot adott át J. A. Z-nének befektetés céljából, aki vállalta, hogy ezt az összeget az alperes Németországban értékpapírokba fekteti, majd 2008. január 28-áig 27 %-os fix kamat mellett a felperesnek visszafizeti. A pénz átvételét J. A. Z-né a 2007. október 4-én elkészített bevételi pénztárbizonylattal igazolta, melyen pecsétlenyomatokat helyezett el. Az egyik szerint J. A. Z-né hitel-betét ügylet ügyintézésével és közvetítésével foglalkozik, a másik bélyegző szerint pedig az F. személyi bankára. 2008-ban J. A. Z-né ellen büntető eljárás indult csalás büntettének és más bűncselekmények elkövetésének alapos gyanúja miatt.

A felperes keresetében 6 millió Ft tőke és ennek 2007. október 4-től járó kamatai megfizetésére kérte kötelezni az alperest a Ptk. 350. § (2) bekezdése és 348. §-a alapján.

Az alperes - egyebek mellett arra hivatkozással, hogy J. A. Z-né nem megbízotti minőségében okozott kárt a felperesnek, a nevezett által ajánlott befektetési konstrukció az alperesnél nem is létezett - a kereset elutasítását kérte.

Az elsőfokú bíróság 10. sorszámú ítéletében 5.400.000 Ft és ennek kamatai megfizetésére kötelezte az alperest, míg a felperes ezt meghaladó keresetét elutasította. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a Ptk. 350. § (2) bekezdése és az 1996. évi CXIII. törvény (Ltp.) 5. § (4) bekezdése alapján az alperes helytállással tartozik J. A. Z-né megbízotti minőségében való károkozásáért, mert nevezett személy megbízotti minőségét felhasználva és azzal visszaélve okozott kárt a felperesnek. Ugyanakkor a felperes maga is közrehatott a kár bekövetkezésében, mert J. A. Z-né tájékoztatása alapján tudomásul vette, hogy a magasabb kamat elérése érdekében nem az ő nevén, hanem J. A. Z-né nevén szerepel majd a befektetés. Ezért - 90-10 %-os kármegosztás alkalmazásával - az alperest csak 5.400.000 Ft és kamatai tekintetében marasztalta.

A mindkét fél fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, az alperes marasztalásának tőkeösszegét 4.500.000 Ft-ra leszállította. A jogerős ítélet szerint az elsőfokú bíróság a jogszabályok helyes alkalmazásával döntött az alperes kártérítésben való marasztalásáról és azt is helyesen állapította meg, hogy a felperest ért kár bekövetkezéséhez maga a felperes is felróható magatartásával hozzájárult. A felperes megfelelő utánjárás esetén tisztázhatta volna, hogy az alperes tevékenységi körében befektetési tevékenység nem szerepel, és hogy J. A. Z-né által ismertetett konstrukció nem is létezik. Ezt azonban nem tette meg, holott tudott arról, hogy az átadott összeget J. A. Z-né a saját

nevében fogja befektetni és ezzel olyan kedvezményhez juttatja a felperest, melyre a felperes saját személyében nem is lett volna jogosult. Mindezek mérlegelése mellett a másodfokú bíróság a felperes közrehatásának mértékét 25 %-ban állapította meg.

Az alperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és elsődlegesen a felperes keresetének teljes terjedelmű elutasítását, másodlagosan az alperest terhelő marasztalási összeg mérséklését kérte. Előadása szerint a jogerős ítélet az Ltp.tv. 5. § (4) bekezdésébe ütközik, sérti a Ptk. 4. § (1) és (4) bekezdésében, 348. § (1) bekezdésében, 350. § (1) és (2) bekezdésében és 340. § (1) bekezdésében írtakat, továbbá a Pp. 3. § (3) bekezdének, 163-164. §-ának, 199. §-ának és 206. §-ának rendelkezéseit. Felülvizsgálati kérelmét az alábbiakkal indokolta: A jogerős ítélet jogalap nélkül marasztalta az alperest, mert az alperes a perbeni nem létező befektetés közvetítésére nem adott, nem is adhatott megbízást J. A. Z-nénak. Nem megbízottként járt el J. A. Z-né a bevételi pénztárbizonylat kiállításakor sem, azon az alperes bélyegző lenyomata nem is szerepel. Mivel a nem létező befektetéssel kapcsolatban J. A. Z-né az alperes megbízottjának nem volt tekinthető, az alperes marasztalásának sem a Ptk. 350. § (2) bekezdése, sem az Ltp.tv. 5. § (4) bekezdése alapján nem volt helye. A károkozásra J. A. Z-nénak a felperessel kialakított és a bíróságok által jogszabálysértően fel nem tárt jogviszonya alapján került sor.

Az eljáró bíróságok elmulasztották a tényállás teljes körű feltárását. Figyelmen kívül hagyták, hogy a pénztári bizonylatot J. A. Z-né saját nevében állította ki. Azt is figyelmen kívül hagyták, hogy J. A. Z-nétől elfogulatlan tanúvallomás nem várható, mert az ellene folyó büntető eljárásra tekintettel abban érdekelt, hogy a sértettnek okozott kár megtérüljön. Amennyiben az eljáró bíróságok a Pp. 199. §-a és 206. §-a szerint jártak volna el, akkor elutasították volna a felperes keresetét.

Nem került kellő súllyal értékelésre, hogy a tőkeelhelyezéskor a felperes nem kért tájékoztatást a befektetésről, nem érdeklődött a tőke és hozamgarancia felől, nem érdekelte, hogy a számára ajánlott kamat éves szinten tízszeresét tette ki a szokásos pénzintézeti kamatoknak. A felperes tudta, hogy ha létezett volna ilyen befektetés a valóságban, ő akkor sem lett volna rá jogosult, lényegében összejátszott J. A. Z-nével. A befektetés alkalmával szerződés nem készült. A felperes nem úgy járt el, ahogy azt a Ptk. 4. §-a és 340. §-a számára előírta, jogellenes magatartásával saját károsodásához maga is jelentős, 25 %-ot meghaladó mértékben járult hozzá.

A Legfelsőbb Bíróság mindenekelőtt azt rögzíti, hogy az alperes felülvizsgálati kérelme alapján Gfv.IX.30.409/2009. szám alatt indult felülvizsgálati eljárást a Legfelsőbb Bíróság felfüggesztette az általa kezdeményezett jogegységi eljárás

befejezéséig. A Legfelsőbb Bíróság Jogegységi tanácsa azonban a jogegységi határozat meghozatalát arra hivatkozással mellőzte, hogy a felvetett elvi kérdésben nincs eltérő gyakorlat a Legfelsőbb Bíróság érintett tanácsai között, csak a tényállások voltak különbözőek.

A felfüggesztés okának megszűnése után új számon folytatódott felülvizsgálati eljárásban a felperes a jogerős ítélet hatályában történő fenntartását kérte.

A jogerős ítéletet a Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta, vizsgálhatta felül és arra az álláspontra jutott, hogy az csak részben felelt meg a jogszabályoknak.

A felülvizsgálati kérelemben írtakkal szemben helyesen állapította meg a jogerős ítélet, hogy J. A. Z-né az alperessel kötött megbízási szerződés alapján végzett közvetítői tevékenységet és megbízotti minőségben való károkozására az Ltp. tv. mint speciális jogszabály 5. § /4/ bekezdésének kógens rendelkezését kell alkalmazni, mely kimondja, hogy az ügynök megbízotti minőségében való károkozásáért a lakás-takarékpénztár a felelős.

A Ptk. 350. § /2/ bekezdése lehetőséget ad a bíróságnak arra, hogy a Ptk. 348. § /1/ bekezdésének alkalmazásával a károsulttal szemben kizárólag a megbízó kártérítési felelősségét állapíthassa meg akkor, ha a megbízott tartós jogviszony keretében, a megbízási jogviszonnyal összefüggésben okoz kárt harmadik személynek. A Ptk. 350. § /2/ bekezdése alapján alkalmazandó Ptk. 348. § /1/ bekezdése alapján kialakult bírói gyakorlat szerint a megbízó nemcsak akkor felel a tartós megbízási jogviszony keretében foglalkoztatott megbízott által okozott kárért, ha azt a megbízott a megbízásból eredő feladatai ellátása során okozta. Akkor is felel, ha a megbízás kereteit túllépte, vagy a megbízó által kifejezetten tiltott tevékenységgel, vagy bűncselekménnyel okozta a kárt harmadik személynek. A felelősség fennállásához a kialakult gyakorlat szerint elegendő az, ha a megbízott a megbízási jogviszony fennállása folytán a megbízó által biztosított lehetőségek révén került olyan helyzetbe, hogy kárt okozhatott, tehát ha maga a megbízás tette lehetővé a károkozást (pl. EBH.2006/1406., 2005/1208. számú jogesetek). A Legfelsőbb Bíróság álláspontja szerint figyelemmel arra, hogy a lakás-takarékpénztár megbízottjának megbízotti minőségben való károkozása is tartós megbízási jogviszonnyal összefüggő károkozást jelent, az ilyen károkozás esetében sem indokolt a szűkítő értelmezés, így a Ptk. 350. § /2/ bekezdése, illetve 348. § /1/ bekezdése alkalmazása során kialakult bírói gyakorlat a perbeli esetben is irányadó.

J. A. Z-né károkozására is megbízotti pozíciója adott lehetőséget. Az alperes nevében ajánlott befektetési lehetőséget és vett át a

felperestől 6.000.000 Ft-ot, melyet a felperes azért adott át befektetési célból részére, mert tudomása volt arról, hogy J. A. Z-né az alperes ügynökhálózatának egyik vezető, sikeresen működő ügynöke. A felperes J. A. Z-nével az alperes hivatalos helyiségében találkozott és pedig az alperes egy másik, alacsonyabb beosztású megbízottjának közvetítésével. Az alperes hivatalos helyiségének használata önmagában megerősítette a felperes számára azt, hogy J. A. Z-né az alperes megbízottjaként járt el. A felülvizsgálati kérelemben írtakkal szemben a megbízotti minőséget nem cáfolta a kiállított bevételi pénztárbizonylat tartalma sem, mert igaz ugyan, hogy azon az alperes cégneve és bélyegző lenyomata nem szerepelt, de azon J. A. Z-né elhelyezte a közte és az alperes között fennálló megbízási jogviszonyra utaló az „F. Személyi Bankára” feliratú bélyegzőjét is, melynek használatára egyébként jogosult is volt. E mellett hangsúlyozza a Legfelsőbb Bíróság, hogy J. A. Z-né szerződéses kötelezettsége volt a tájékoztatási és felvilágosítási kötelezettség és nem vitatható, hogy amikor az alperes egy nem létező befektetési szolgáltatásáról valótlannal tájékoztatta a felperest és valótlannal állította, hogy tőkeelhelyezés céljából jogosult 6.000.000 Ft átvételére, akkor ezt a megbízási jogviszony keretében tette meg. Ilyen esetben is indokolt ezért, hogy az ügynök károkozása a megbízó terhére essen. Nem fogadható el tehát a felülvizsgálati kérelemnek az az álláspontja, hogy a perbeli esetben J. A. Z-né azért nem megbízotti minőségben okozott kárt, mert a nem létező befektetés tekintetében az alperes és ügynöke között megbízási jogviszony nem állt fenn.

A tényállás nem kellő feltárását alaptalanul kifogásolja az alperes. Az elsőfokú tárgyalás berekesztése előtt az alperesnek nem volt további bizonyítási indítványa. Az eljárás bíróságok a szükséges bizonyítás lefolytatása után jutottak arra a következtetésre, hogy helye van az alperes kártérítésben való marasztalásának.

Alaptalanul állítja a felülvizsgálati kérelem, hogy a bíróság azért nem vehette volna figyelembe J. A. Z-né tanúvallomását, mert érdekelt volt abban, hogy a per során az alperes marasztalása megtörténjen. Ilyen jellegű érintettség ugyan felmerülhet, de annak nem lehet egyenes következménye a tanúvallomás teljes mértékű figyelmen kívül hagyása. Az eljárás bíróságoknak J. A. Z-né tanúvallomását is - a Pp. 3. § /4/ bekezdésében írtakra figyelemmel - mérlegelési körbe kellett vonniuk és azt a bizonyítási eljárás más adataival egybevetve kellett értékelniük. Mivel kirívóan okszerűtlen, iratellenes, vagy a logika szabályaival nyilvánvalóan ellentétes mérlegelésre nem került sor, a Legfelsőbb Bíróság a Pp. 6. §-ának az elsődleges felülvizsgálati kérelem vonatkozásában hivatkozott megsértését megállapítani nem lehetett.

Alaposnak találta viszont a Legfelsőbb Bíróság az alperes másodlagos felülvizsgálati kérelmét. A pénzáradáskor J. A. Z-né

tájékoztatta a felperest, hogy a kedvezményes tőkebefektetési lehetőséget csak a saját vezetői szintjén állók vehetik igénybe az alperesnél, ezért a felperes saját személyében nem lehet részese a 6.000.000 Ft összegű befektetésnek, befektetőként J. A. Z-nének kell szerepelnie. A felperes tehát tisztában volt azzal, hogy a befektetésre saját személyében nem jogosult, az ígért feltűnően nagy haszon reményében azonban vállalta annak kockázatát, hogy az átadott 6.000.000 Ft J. A. Z-né nevén kerüljön befektetésre. Tudomásul vette, hogy saját személyében szerződő fél nem lehet és az sem érdekelte, hogy a bevételi pénztárbizonylaton szereplő „tőkeelhelyezés” aligha lehet azonos a J. A. Z-né által ígért értékpapírokba való külföldi befektetéssel. Ebből viszont az következik, hogy a felperes a kármegelőzés körében nem úgy járt el, ahogy az általában elvárható lett volna, a befektetés céljából való pénzáttadással előnyök szerzése végett nem tisztességes, hanem nyereszkes és egyben kockázatos magatartást tanúsított, mely magatartás jelentős szerepet játszott károsodásának bekövetkeztében.

Erre tekintettel a Legfelsőbb Bíróság a Ptk. 340.§ /1/ bekezdésének megfelelő alkalmazásával azt állapította meg, hogy a kármegosztás során 50-50 %-os arány figyelembe vétele indokolt.

A fent kifejtettekre tekintettel a Pp. 275. § /4/ bekezdésének első fordulata alapján a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával az alperest terhelő marasztalás tőkeösszegét 3.000.000 Ft-ra, az Államnak az alperes által fizetendő kereseti illeték összegét pedig 180.000 Ft-ra leszállította. A kármegosztás arányára figyelemmel mellőzte az alperes elsőfokú perköltségeiben való marasztalását.

A Legfelsőbb Bíróság a másodfokú és a felülvizsgálati eljárásban felmerült perköltségek viseléséről a pervesztesség-pernyertesség aránya alapján döntött arra figyelemmel, hogy az alperes fellebbezésén - 5.400.000 Ft fellebbezési érték alapulvételével - 324.000 Ft illetéket, felülvizsgálati kérelmén pedig - 4.500.000 Ft vitatott érték alapulvételével - 270.000 Ft illetéket rótt le. A perköltségekről szóló döntés a Pp. 270. § /1/ bekezdésén, 81. § /1/ bekezdésén, a 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3. § /5/ bekezdésén, valamint a 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 13 § /1/ bekezdésén és 14. §-án alapul. Az ügyvédi munkadíj címén megállapított perköltség az ÁFA-t is tartalmazza.

Budapest, 2001. február 15.

.Vezekényi Ursula sk.a tanács elnöke
.Lőrincz Györgyné sk.előadó-bíró
Gyöngyösiné dr.Gyügyei Klára sk.bíró